

The calendar dispute among the Parsis

Till the middle of the 18th century the calendars of the Pārsīs of Persia (the Irānīs) and those of India differed by one month. A long time ago the Perso-Aryan tradition of reckoning of time was forgotten:

According to this tradition, the religious or ritual calendar is one, whereas the royal or civil calendar is multiple:

1. The Persian religious year is divided into 12 months of 30 days each plus 5 additional days, called *panzag* (*epagomenæ*). This simple solar calendar with 365 days each year and no leap-year rule is still in use among the Pārsīs of India.¹
2. The royal calendar is either luni-solar calendar with the 19-year cycle, or solar calendar with the sidereal year the mean length of which results from $42370^d/116$, or solar calendar with the tropical year the mean length of which results from $43830^d/120$, etc.

Some Pārsīs of India determined to adopt the ritual calendar of Persia that was one month before that of India, and created a small group. Learned priests in both groups, Qadīmīs ‘ancient’ and Rasmī ‘customary’ or Šāhanšāhī ‘imperial’, turned to the study of the Avesta and Zand to find support for their views.²

There exists a large number of texts – letters, tracts, pamphlets and books – on the Persian intercalation issue in Persian and Gujarati. Some Muslim scholars also intervened on behalf of Qadīmīs (Āqā Muḥammad Šustarī) or Šāhanšāhīs (Ḥājī Muḥammad Hāšim Isfāhānī).³

¹. « L’année vague fut ... une institution essentiellement sacerdotale, appropriée aux cérémonies du culte ; et elle se maintint, consacrée par une pensée religieuse qui voulait que chaque fête passât successivement à tous les jours de l’année, et que chaque jour fût sanctifié. On ne saurait douter que les Égyptiens et les Perses n’aient bientôt connu la quantité dont elle devance l’année tropique, et appris, à un moment donné, à la raccorder avec le véritable état du ciel. » Édouard Dulaurier, *Recherches sur la chronologie arménienne*, Technique et historique, Paris, 1859, 3.

². For a review of the “kabīsa” controversy, see Susan Stiles Maneck, *The Death of Ahriman: Culture, Identity and Theological Change among the Parsis of India*, Bombay, 1997, ch. 6: The Calendar dispute.

³. « رسائل بیشماری از طرفین در اثبات کبیسه و رد کبیسه نوشته شده و حتی مسلمین ایرانی به تقاضای پارسیان کتبی در این باب تصنیف کردند که از آن جمله است شواهد النقیسه فی اثبات الکبیسه که حاجی محمد هاشم اصفهانی تألیف کرده و دستور فریدونجی دارابجی آن را در سنه ۱۸۲۷ مسیحی در بمبئی طبع و نشر کرده است، و رساله موسوم به ادله قویه بر عدم جواز کبیسه (در شریعت زرتشتیه) که در رد کتاب فوق تألیف شده و ملا فیروز مؤلف آن که آن را در سنه ۱۸۲۸ مسیحی نشر کرده است از کتب اسلامی استفاده نموده است. کتاب دومی به نظر نگارنده رسید، ولی به اولی دسترس نه داشتیم. ح. تقیزاده، گاهشماری در ایران قدیم، تهران، ۱۳۱۶، ۱۴۸

I intend to publish these two books of Isfāhānī and Mullā Fērōz.

Remark. The word used for “intercalation” in the calendar controversy is *kabīsa* (Arabic كبيسة ≈ Syriac ܕܚܒܝܫܐ ‘intercalated’, Arab. سنة كبيسة ≈ Syr. ܕܚܒܝܫܐ ܥܠܐ ܥܒܕܐ ‘intercalary year, leap-year’). In some Arabic and Persian texts the word *kabīsa* renders Pārsīg (/ Pahlavī) ܢܗܪܟ. This word could be read in two ways: *bihēzag* (/ *vihēzag*) and *nihanzag*. *vihēz(ag)* means ‘moving, displacement; departure’ (cf. MSR 9 *vihēz ī az gyāg ō gyāg*; Dk vii M 644 *vihēz ī yaštfravahr zardušt*; MX 49.27 *vihēzag ī x^varšēd ud māh*; ŠGV 5.44 *jumbišn vihēzag ī tuhīg*). As we see, this word is not convenient to render ‘intercalation’. The other word *nihanz(ag)* comes from *ni-hanz-* (or, *nihenz-*. Parth. *nihanj-/ nihenj-*) ‘to hold back, retain; retreat’. Intercalation, through inserting a day or a month, holds back the year to a certain position. Indeed, Armenian loan-word *nahanj* means ‘retreat; leap year’. Then the Arabic loan-word should be read ܢܗܪܟ.

Raham Asha